

A.K. Coen - spåret.

(Kon)

Arbetsdossier nr. 2

Arbetsdossier nr. 2

=====

(A.K. Coen-spåret)

Coen, A.K.

Friedmann; rumänsk advokat

Kubovi; Israels minister i Warszawa

Hryniewicz, polsk prof., Lemberg

Coen

P.M.

Sedan Wallenberg-ärendet nu åter blivit högaktuellt skulle jag ånyo vilja fästa uppmärksamheten på Adolph Coens vittnesmål eller utsaga inför Paris-beskickningen. Jag är fullt på det klara med, att Coen är en man, som lever på bedrägeri i stor utsträckning, men frågan är, om man därför kan bedöma hans utsaga som helt värdelös. Det är dock anmärkningsvärt, att denne man i juli 1947 kunde komma med så pass utförliga uppgifter om Wallenberg. Lika märkvärdigt är det, att han, som ju synes vara en obotlig skojare, icke försökte slå mynt av sitt uppslag, om det nu var ett av honom själv påhittat uppslag. Med sina anlag för bedrägeri borde det ha varit möjligt för honom att skaffa sig vissa fördelar av svenska myndigheter, men det oaktat lät han ett sådant tillfälle gå sig ur händerna. Två möjligheter föreligger beträffande Coen.

1) Han talar sanning, och Wallenberg skulle alltså i mars 1947 ha befunnit sig i Brygitki-fängelset.

2) Coen är utsänd av ryssarna för att underlätta Vysjinskis svar om att Wallenberg icke då befann sig inom Rysslands gränser. (Även om den delen av Polen, i vilken Lwow befinner sig, numera räknas till Ryssland, så var det ju en sanning med modifikation, som Vysjinski lät undslippa sig i noten, då han talar om att Wallenberg icke då befann sig i Ryssland).

Onekligen talar mycket för, att Coen kan ha talat sanning, då han uppgav, att han träffat Wallenberg i Lwow. Det är ju numera ganska klart, att NKVD just under 1947 gjort några undanmanövrar för att effektivt dölja Wallenberg. Vad vore mer naturligt än att skicka honom till ett litet klosterfängelse i östra Polen? Såvida Coen icke är utsänd av ryssarna för att sprida falska uppgifter, frågar man sig, hur han vid tidpunkten ifråga kunde få veta så pass mycket om Wallenberg som han onekligen visste, då han talade vid vår beskickning i Paris i juli 1947.

Om man utgår ifrån den tanken, att NKVD gjort allt för att föra statsledningen bakom ljuset, inseende, att man

gjort ett stort misstag, då man arresterade Wallenberg, och att därför allt borde göras för att försvåra ett efterforskande, så ter sig tanken icke alltför absurd, att man funnit lämpligt att föra Wallenberg till det ockuperade området i Polen.

Måhända skulle det icke skada att på nytt efterforska Coen och om han finnes exempelvis i Belgien låta någon av U.D:s män taga ett nytt samtal med honom. Skulle även denne komma till samma slutsats som tidigare framhållits, så skulle man måhända kunna framföra till ryssarna, att de låte göra en undersökning av fängelseliggaren i Lwow-fängelset för att se, om Wallenberg kan ha befunnit sig i detta fängelse vid tiden ifråga. Kanske var Wallenberg införd i cell 149 under annat namn. Ingenting kan väl förloras på en sådan aktion. Man kunde väl lämpligen säga, att man icke kan gå i god för utsagan och även låta påskina, att det kan vara en diversionsmanöver från Abakumovs sida.

Stockholm den 11 februari 1957.

/u/ Otto Danielsson
Kriminalkommissarie

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bryssel den 3 augusti 1955.

P 95

1 bil.

Strängt förtroligt.

Med kurir.

HEMIG.

Jarring/DS
9/8

a + b
Danielsson f.k.
u. Jarring.

Ärade Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 1 september 1955 ber jag få i avskrift överlämna närslutna skrivelse den 30 juli 1955 från belgiska säkerhetspolisen till beskickningen i ärendet Adolfo Kon. Meddelandet har först idag kommit oss tillhanda.

Sture Johanson

Utrikesrådet G. Jarring,
Utrikesdepartementet,
Stockholm.

921

S.W.

MINISTERE DE LA JUSTICE
ADMINISTRATION DE LA SURETE
PUBLIQUE

POLICE DES ETRANGERS

Direction

Bureau

No. 2.224.331

Bruxelles, le 30 juillet 1955.

Place Poelaert, 4

Monsieur Sture Johanson

Chargé d'Affaires
Ambassade de Suède

Avenue G. Bernier, 13,

Bruxelles.

Monsieur le Chargé d'Affaires,

Me référant aux visites que vous avez bien voulu me faire les 29 et 31 juillet 1954, j'ai l'honneur de vous faire savoir que d'après un additif aux notices internationales, qui vient de rejoindre le dossier, le nommé KON, Adolfo, Jack, a été arrêté le 12 décembre 1954 à Aix-la-Chapelle (All), pour escroqueries.

Cet individu a été, à cette occasion dactyloscopié sous le nom de: KON, Adolf Jack Hubert, né le 16 février 1910 à Varlov (URSS), fils de Zeno Boris et d'Anna BRABINOV.

Le renseignement ci-dessus sera peut-être pour vous de quelque utilité.

Veuillez agréer, je vous prie, Monsieur le Chargé d'Affaires, les assurances de ma haute considération.

Le Conseiller-Chef de Service,

BODART.

022

Avskrift av chifftertelegram från
Bryssel den 1 september 1954

3.

Vårt chiffer 2. Luxemburgska utrikesministeriet meddelat, att Kon ej gjort inreseanmälan efter 1946. Belgiska vederbörande säger sig ej ha indicier för att Kon skulle illegalt vistas i Belgien.

Johansson

Från. Bryssel

Avsant den 2 / 8 1954 kl. 2255

Inkom den 3 / 8 1954 kl. 0745

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

*Jan. eh. del.
pamfletter
kon.*

2.

Edert chiffer 4.

Kon frigavs den 25 november 1953 från fängelset i Arlon nära luxemburgska gränsen med förständigande att för kl 22 samma dag lämna Belgien. Han sade sig skola fara till Marcel Cahen, 46 Grande Rue Luxemburg. Jag har konstaterat, att ingen person med detta namn bosatt där nu. Förfrågan hos fru Marcel Cahen med annan adress resultatlös. Luxemburgska utlänningskontrollen har uppgivit, att Kon icke finns i dess register. Luxemburgska utrikesministeriet har lovat att skyndsamt låta polisen efterspana Kon. Jag har senare erfarit, att Sam Weinstock, 226 Kimberly Place 3 A, New York 63, som sade sig vara Kons onkel i brev den 25 juli 1953 till belgiske justitieministern meddelat, att tillstånd för Kon att inresa i USA utlovats av fsan(?) Council of USA i Luxemburg. Kon betecknades här som en farlig internationell bedragare, som flera gånger dömts i utlandet och förbjudits att vistas i flera länder. Han sägs ha använt följande namn: docteur Dentre, docteur Louis Delfs, född 18 augusti 1910 i Boston, Adolfo Key, Dolfi Cohn, Dolfi Bonati, docteur Jack eller Adolf Jack Dentre Coen. Jag föreslår, att kontakt även tages med advokaten Marianne Ruymaegirs, som till den 12 respektive 15 augusti uppges vara anträffbar genom hotell Plaza First and D Street, North East Washington DC 2, samt hotell Collingwood 45 West 35 TV Street, New York, och vilken uppgives ha varit Kons huvudsakliga biträde. Hennes vikarie här har nekat lämna varje upplysning.

Johansson

Coll.: Da

924

Kon

Avskrift av chiffrertelegram från UD till
beskickningen i Bryssel, avsänt den 27 juli 1954.

Nr. 4.

Edert l. Reuterskiöld hade 21 december kontakt med
generalsekreteraren i utrikesministeriet baron de Gruben
angående f.d. polske medborgaren Adolphe Kon, vilket
medförde han fick träffa denne i ett belgiskt fängelse
den 14 januari 1952. Kon hade upplysningar om Wallen-
berg att lämna, Det nu ytterst angeläget vi få tag i
Kons adress varför Ni bör telegrafera alla uppgifter
som kan erhållas om honom efter belgiska fängelsetiden.
Kon hade på sin tid belgisk advokat: Edgar van Cauwelaert,
Chaussée de Ninove 153, Bruxelles.

KUNGL. UTRIKES.
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

P 2 E I

Från Bryssel

Avsändt den 26 / 7 19 54 kl. 0105

Inkom den 26 / 7 19 54 kl. 0745

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

Kon

1.

Edert chiffer 3.

Arkivkopia handbrev Reuterskjöld-Dahlman 14
januari 51/52 finnes ej. Motser upplysningar
snarast.

Johansson

KOPIA KOPIA

Coll.: Dan

Zon

Avskrift av chifferteleggram från UD till
beskickningen i Bryssel, avsänt den 24 juli
1954.

Nr. 3.

Kan det på något sätt utrönas var den i handbrev
Reuterskiöld-Dahlman 14 januari 1951² Adolphe K. Kon
nu vistas? Uppgift härom synnerligen angelägen.

Stockholm den 18 mars 1952.
Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.

(Stig Engfeldt)
tjfr. Byråchef

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Allard, Prag, till Utrikes-
rådet Dahlman, Utrikesdepartementet, dagtecknat
den 14 mars 1952.

Äberopande Ditt handbrev den 18 sistlidne januari rörande
vissa uppgifter av en i Brüssel bosatt polack vid namn Adolphe
Kon, vill jag i anslutning till tidigare meddelanden nämna, att
israelitiske ministern, herr Kubovy, nu återvänt till Prag ef-
ter en längre tids uppehåll i först Warszawa och därefter Tel
Aviv. Då jag häromdagen träffade min israelitiske kollega och
sperde honom, huruvida hans efterforskningar i Polen lett till
något resultat, svarade herr Kubovy att så tyvärr icke vore
fallet. Han framhöll, att uppdraget på grund av nuvarande för-
hållanden bakom järnridån vore nära nog omöjligt att utföra
men lovade, att han skulle göra allt vad han kunde för att bi-
stå oss i våra efterforskningar.

För min personliga del gör jag mig dock knappast några för-
hoppningar om att herr Kubovy skall kunna uppnå något resultat.
Han föreföll mig icke att visa på långt när samma energi och
intresse för saken som tidigare de israelitiska diplomaterna
i Budapest och Bukarest visat. Tills vidare kan i varje fall
inget ytterligare göras för fullföljandet av detta spår.

927

Stockholm den 17 mars 1952.

P 2

Strängt förtroligt.

Sjöborgsutredningen

Hemlig.

Sthlm. den 17.3.52.

Överl. t. Komm. Danielsson, P

2

Bu^I

Sthlm., f.k.

u/ S. Engfeldt

tjff. Byråchef

Ärade Broder,

Äberopande ditt handbrev den 6 mars till Dahlman, som för närvarande befinner sig i Paris, får jag meddela, att vi tyvärr icke kan lämna några ytterligare upplysningar rörande den rumänske advokaten Friedman. Vi känna således varken till hans förnamn eller vilket år han kan förmodas ha inkommit till Israel. I varje fall måste detta ju ha skett efter frigivningen från fängelset i mars 1947.

u/ Stig Engfeldt

Chargé d'affaires Hedengren,
Tel Aviv.

3-15/3
Tel Aviv den 6 mars 1952.

HP 1

Strängt förtroligt.

Yll. 12/3 Fil.
Danielson kopie

Hedengren

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 26 sistlidne januari angående Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att jag haft ett samtal med den högt uppsatte tjänsteman, som hjälper oss med efterforskningarna efter advokaten Friedman.

Min sagesman upplyste, att man nu "kannat igenom" hela landet och funnit åtskilliga rumäner vid namn Friedman, men intet tyder på att någon av dessa är identisk med den person med samma namn, vilken haft kontakt med Wallenberg. Det skulle underlätta om vi åtminstone kunde få uppgift om vederbörandes förnamn och vilket år han förmodas ha inkommit till Israel.

u/G. Hedengren

Utrikesrådet S. Bahlman,
Utrikesdepartementet.

5. 4. 5/2
Prag den 1 februari 1952.

Personligt och strängt förtroligt

Da. J. 10. 1952
aa f. 10. 1952
S. 1.
Broder,

Med anledning av Ditt handbrev den 18 nästlidne januari rörande en polack vid namn Adolphe Kon vill jag meddela, att jag idag haft ett längre samtal med Israels minister, hr Kubovy, i saken. Den sistnämnde, som likaledes är ackrediterad i Warszawa och i morgon avreser dit på ett kortare besök, lovade att göra allt vad han kunde för att verifiera Kons uppgifter. Han framhöll emellertid, att det vore förenat med stora svårigheter, varför han icke kunde garantera att ett tillfredsställande resultat skulle kunna uppnås. Min sagesman skulle likaledes söka förskaffa sig informationer till belysning av hr Kons tillförlitlighet som vittne. Han hade synbarligen icke förut hört talas om denne.

Utrikesrådet D a h l m a n,
Kungl. Utrikesdepartementet.

(Sven Allard)

928

23.1.52.

CHIFFER BUD.

ang. Sjöbergsutredningen.

Yk, 6/14/51 p. Henrichs
 P 2 Br^I

Svensk Tel Aviv

Strängt förtroligt. Undersök snarast om rumänsk ju-
 disk advokat Friedman ^{befinner sig} i Israel. Uppges suttit i
 Brygatkäringset/Lwow ^X till mars 1947 då han
 frigivits och troligen återvänt Rumänien. Om Friedman
 anträffbar uppsök honom omedelbart utfråga honom yt-
 terst ingående om han ^{under tiden december 1946 mars 1947} till cellgrannar/i övervåningen
 haft dels en/Adolphe Kon ^{polisk medborgare} dels någon svensk. Kon
 skulle ha konverserat med Friedman på engelska genom
 fängelsefönstren varvid svensken blandat sig i samtalet
 från aman cell. Därest framställning israelisk myn-
 dighet erfordras för uppspårande och kontakttagande gör
 det muntligen och med hemställan ^{yttre} fullkomlig diskretion.
 För Eder information. Med svensken avses Raoul Wallen-
 berg.

Cabinet

(X Lemberg, tidigare Polen numera Sovjetukraina)

Engfeldt/MS.

Stockholm den 18 januari 1952.
Personligt och strängt förtroligt. bil.

Sjöborgsutredningen.

Stockholm den 18 januari 1952.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stock-
holm.

Enligt uppdrag:

Broder,

(Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

Som Du torde finna av beskickningens handlingar från sensommaren 1947, voro vi då intresserade av att kontrollera vissa personuppgifter rörande en viss polack vid namn Coen, som i juli samma år uppsökt Westman i Paris och påstått, att han under början av året suttit i samma fängelse som Raoul Wallenberg, nämligen Brygitzki-fängelset i Lemberg. Då Coens uppgifter icke kunde verifieras, fullföljdes icke spåret. Vi ha emellertid nu återupptagit det och efter ivriga forskning har fått kontakt med honom - uppenbarligen är hans rätta namn Adolphe Kon - såsom framgår av här bifogade avskrift av Reuterskiöld's handbrev jämte bilagor till mig den 14 januari.

Med anledning av Kons uppgifter om Israels minister i Prag överväga vi, huruvida det skulle vara möjligt och lämpligt, om Du toge kontakt med honom i syfte att diskutera möjligheten att verifiera Kons uppgifter. Jag vore tacksam få taga del av Dina synpunkter härvidlag.

Dahlman.

Envoyén Allard,
Prag.

230

Engfeldt/MS.

Stockholm den 18 januari 1952.

Personligt och strängt förtroligt. 1 bil.

ang. Sjöborgsutredningen.

Hemlig.

Stockholm den 18 januari 1952.

Överlämnas för kännedom till Kom-
missarie Danielsson, Stockholm.

Enligt uppdrag:

P

2

I
Eu

Stig Engfeldt.
Förste Sekreterare.
Broder.

./.

Då Du säkerligen kan ha intresse för saken, får jag
för Din strängt förtroliga och personliga kännedom bifoga en avskrift av
Reuterakiölds handbrev jämte bilaga den 14 dennes till mig
angående hans samtal med den polske juden Adolphe Kon, i-
dentisk med den Coen, som talade med Dig på sommaren 1947 i
Paris. Vi ha återupptagit spåret och det har lyckats oss att
efter ivriga efterforskningar få tag på mannen, som för när-
varande sitter häktad i ett belgiskt fängelse. Jag vill låta
vara osagt vilket värde de av Kon lämnade uppgifterna kan
anses ha. De måste givetvis infogas i det stora sammanhanget
och vi ha vid detta laget fått en ganska god bild av det öde,
som vederfarits Wallenberg efter försvinnandet i Budapest.

Dahlman.

Ambassadören Westman,
Paris.

981

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Dahlgren Danielson 19/1

Helldahl 18/1
Avskrift av strängt förtroligt handbrev
från envoyén Reuterskiöld till utrikesrå-
det Dahlman, dagtecknat Bryssel den 14
januari 1952.

.....

Efter mottagandet av Ditt brev den 21/12 51 uppsökte jag den 29 d.m. generalsekreteraren i utrikesministeriet, baron de Gruben, och erinrade honom om vårt samtal den 21 september ang. förhör med hemvändande krigsfångar. G. svarade att sådant utlovats av vederbörande myndighet, men att han sedan ej hört något vidare i saken, varför han skulle göra en påminnelse. I anslutning härtill talade jag om Coon, och han lovade undersöka om denne funnes i landet, i vilket fall han skulle ordna ett sammanträffande med denne.

Den 10/1 ringde jag på förekommen anledning Gruben, som, innan jag hann ställa någon fråga, meddelade att han i samma stund mottagit det tillståndsbevis jag begärt, vilket han genast skulle vidarebefordra, varefter jag med behörig myndighet kunde överenskomma om tidpunkt för sammanträffandet, som borde kunna äga rum i början på kommande vecka.

Sedan jag mottagit dokumentet ringde jag fängelsedirektionen och fick idag under 5/4 timme i en separat besökslytt utan vittnen samtala med fången Adolphe K. Kon (denna stavning riktig), född den 16.2.1910.

Gruben hade på förhand meddelat mig, att de belgiska myndigheterna tvivlade på att K. hade rätt till den diplomat-titel han understundom begagnade.

K. är ganska liten till växten (c:a 160 cm.) och fetlagd. När jag presenterade mig som svenske ministern bad han mig mycket hövligt att legitimera mig, under motivering att han tidigare hade haft tråkiga erfarenheter av sovjettricks. Han fick granska mitt belgiska identitetskort, och förklarade där-

+ Stämmer - kontrollat på P9 Logg / Han var konsul då
1928-39

på att han nu såge sig oförhindrad tala fritt och öppet om vad jag ville.

Min första fråga gällde om han kunde gissa anledningen till mitt besök, vilket han kategoriskt förnekade. Jag frågade då om han kunde erinra sig någon tidigare kontakt med en svensk beskickningschef, och då var han genast på det klara med vad saken gällde, och började tala om sitt besök hos Westman i Paris. Han ville dock först klargöra bakgrunden till detsamma.

Han hade varit "fonctionnaire" i polska utrikesministeriet; hans kusin Max Kon var på den tiden svensk vicekonsul i Lodz. Hans far, som till 1917 varit administrateur en chef för Asowsko-Donsko Bank, hade varit mycket lierad med israelitiska finanskretsar, och genom honom hade sonen även lärt känna Toinon Gutman vilken, sedan hon blivit änkafru Schuster, gift sig med envoyén friherre von Essen. Han hade även träffat friherrinnan von Essen sedan hon blivit änka andra gången, och visste att hon bodde i Rom.

Efter Polens delning hade han uppehållit sig i ryska zonen, då han som jude fruktade tyskarna. Efter kriget hatade han engelsmännen, som låtit ryssarna ta halva landet. Som sionist hade han anslutit sig till de båda organisationerna Hagana och Irgun, och för dess räkning hade han arbetat i ryska Polen, med aktionscentrum i Lwów, för att hjälpa judar att fly därifrån till Palestina. En dag i november 1946 blev han på ett kafé häktad, sannolikt för att han satt samman med en polsk kapten Jancowski, som misstänktes för politiska stämplingar mot ryssarna. Han hade insatts i Brygitzki-fängelset i Lwóws utkant, och efter ett par veckor hade han fått enskild cell i andra våningen. Som alla fångar hade han sökt kontakt med sina olycksbröder, vilket snart lyckats med den fånge som satt i cellen under honom och som visade sig vara en bekant till honom, en rumänsk advokat Friedman (som sedan frigavs samtidigt med K. och begav sig till sitt hemland Rumänien, adress okänd).

Efter någon dag hade man kommit på idén att öppna cellfönstren och samtala direkt den vägen. När någon tid gått ville man en dag, för att undvika att utomstående förstode samtalet, tala engelska med varandra. Då hade grannen i cellen bredvid blandat sig i samtalet och sagt sig vara glad få kontakt med någon som talade ett språk han kände. Rörande denna kontakt hänvisas till bilagda P.M.

Själv hade K. behandlats väl i fängelset, men han hade i korridorer mött andra, som uppenbarligen misshandlats. Maten hade varit usel: ett halvt svartbröd och två skålar tunn soppa varje dag, samt en

Enligt adelskal: ≠ = Antoinette Marie Genevieve Roselie (Toinon)
Gutmann från Typhlandy f. 1826, 10/4 (Rom)
i hennes 2:a gifte

liten korbbit en gång i veckan. Alla ledde av hunger, och de som erhöillo gåvopaket delade med sig till olyckskamraterna.

Fängelsetchefen Markoff (enligt uniformen sannolikt överstelöjtnant vid NKVD-trupperna) hade en dag varnat K. att tala "främmande språk" med en medfånge, vilket vid upprepning kunde resultera i mörk cell.

Man hade varit angelägen om att cellgrammar ej fingo se varandra, och när de togos ut för promenad på fängelsegården utvaldes samtidigt alltid sådana från celler belägna långt från varandra.

K:s brott, att hjälpa judar att emigrera till Palestina, hade ansetts lindrigt och i senare delen av mars 1947 frigavs han, med uppmaning att snarast ge sig av till Palestina. När han ett par dagar senare befann sig i Warszawa hade han anonymt postat ett maskinskrivet brev till svenska beskickningen därstädes, av innehåll att en svensk f.d. diplomat befunno sig i Brygitkfängelset och vore i behov av hjälp. Huruvida detta kommit fram visste han naturligtvis ej.

Senare hade K. återknutit kontakten med Hagana och Irgun samt arbetat för dessa organisationer i olika länder, även i England. Han hade nu åkt fast för ursmuggling till sistnämnda land, företagen i syfte att förbättra organisationernas finanser. Han förväntade sig ett mildt straff, då gärningen ej skadat Belgien, och han lovade att sända mig sin adress innan han lämnade landet.

Vid slutet av samtalet beklagade K. att man tydligen ej följt hans råd och försökt sända W. ett matpaket, då man automatiskt skulle ha fått hans namnteckning såsom bevis på hans existens. Det kunde ju försökas ännu, ehuru med mindre utsikt till framgång, eftersom ingen i längden kunde hålla ut på fångkost. Möjligen hade dock K:s judiska vänner i Lwów, med vilka han ej längre hade någon kontakt, efter bästa förmåga bisprungit svensken av sympati för hans land.

Plötsligt sken han upp, sade sig ha en idé, som han dock blott kunde delge mig, om han finge en försäkran att hans meddelande ej komme i orätta händer. Sedan jag försäkrat att jag själv komme att direkt utskriya brevet och sända det på absolut säker väg till en fullkomligt pålitlig person, och att jag vi-

dare, sedan jag fått visshet att det nått mottagaren, skulle bränna här förvarat material, sade han, att på grund av det isareliska folkets stora moraliska skuld till och tacksamhet mot Sverige, så ville han förråda en "top secret". Israels minister i Prag Dr. Ku-bowl (som möjligen nyligen förflyttats till Moskva) vore samtidigt "chef de l'émigration clandestine". I denna egenskap förfogade han över ett stort antal fanatiskt hengivna och pålitliga agenter i alla länder bakom järnridån, och dessa skulle säkert kunna fastställa om W. funnes kvar i Brygitki, flyttats annorstädes, eller avlidit. På grund av Israels tacksamhetsskuld till Sverige skulle han säkert, om saken toges upp på rätt sätt, vara villig skaffa full klarhet i affären.

När jag ej kunde få mer ur K. frågade jag om han vore säker på, att han ej varit utsatt för en rysk provokatör, som under en känd utlännings mask velat skapa förtroende och utfråga honom själv, sade han, att dettavore otänkbart, eftersom W. visat intresse blott för mat och möjligheterna till frihet. Jag sade då, att en aman utländsk fånge, som nyligen frigivits, berättat att han vid samma tid som det här rörde sig om haft W. till granne i ett fängelse beläget mycket avlägset från Łwów. K. svarade enfatiskt, att antingen har denne, kanske av fängelsepsykos, helt misstagit sig på tidpunkten, eller ock har han varit utsatt för en provokatör, instruerad av vad som framkommit vid förhören i Łwów och möjligen av K:s egna samtal med W. Under hela K:s fängelsetid hade W. bott i granncellen, från vilken han blott avlägsnats för de korta promenaderna samt understundom för förhör, som dock aldrig tycktes ha räckt mer än några timmar.

Innan vi skildes frågade jag vad som givit honom impulsen att uppsöka Westman, och fick till svar, att han då befann sig för första gången sedan fångenskapen i ett så civiliserat land att han vågade söka upp en svensk beskickning. Först hade han tänkt skriva till friherrinnan von Essen, men han litade ej på posten.

För säkerhets skull antecknade jag hans advokats adress: Me Edgar van Cauwelaert (nevö till kammarpresidenten), Chaussée de Ninove 153, Bruxelles.

P.S. Förlåt den på sina ställen slarviga formuleringen, men jag har flera gånger avbrutits av telefonsamtal, och jag hinner ej skriva om.

D.S.

Strängt förtrolig P.M.

Vid vårt helt oövakade samtal kunde israeliten Adolphe Kon (f.d. polsk medborgare) av namnet på sin gramfänge i Brygitzkfängelsets andra våning blott erinra sig Raou. Wa..b... När jag så sade Raoul Wallenberg ansåg han detta vara riktigt. Han hade aldrig sett W. men de hade så godt som dagligen samtalat på engelska, varvid W. talade med "skandinavisk" accent, dels genom knackningar men mestadels muntligen via de öppna cellfönstren.

W. hade först om allt bedt om mat. K. hade, på grund av gåvopaket från judiska vänner i Kwów relativt rikligt därav, och hade delat med sig till W. Denne fick då kasta ett snöre, sammansatt av två skoband och en garnstump, från sitt cellfönster mot grannens, där det uppfångades med en borste, varefter de små gåvorna fastbundos och halades in.

W. hade berättat om sin ställning vid svenska beskickningen i Budapest, och hur han där varit i tillfälle rädda tusentals judar. Sista dagen hade en jude lämnat honom en portfölj med mycket värdefulla smycken, guldmynt och utländska sedlar. När han kort därpå blev tagen av ryssarna hade såväl den värdefulla portföljen som hans eget armbandsur frantagits honom. Han beskylldes för att ha sökt ^{ut}smuggla allt detta, underkastades långvariga förhör, ibland med misshandel, samt hölls inspärrad, först i Budapest, sedan i Bucarest, därpå i Tjernovice (Tjeckoslovakien), för att hamna i Lwów någon tid före K. I Bucarest hade han från fängelset avsant två brev, ett till svenska beskickningen i sagda stad och ett till beskickningen i Moskva. Efter som han ej hört något livstecken utifrån, så hade breven väl ej nått adressaterna. Någon av de sista dagarna 1945 hade han i Tjernovice plötsligt fått håret klippt av en god frisör, badats och fått rena underkläder. Så hade han under en tid fått riklig och närande mat, vilket allt han tydde som att befrielsen var förestående. Efter en tid återgick man till den vanliga torftiga regimen, varefter intet hände förrän han flyttades till Lwów. Vad W. sagt om tidpunkten härför kunde K. ej erinra sig, och han mindes ej heller eget eller W:s cellnummer i Brygitzki.

nummer i Brygitki.

Om sig själv hade W. berättat att han tillhörde en bankirfamilj med stort inflytande, att han hade en bror i Amerika och en gift syster. Demnas namn hade han lämnat K. skrivet på ett cigarett-papper, som emellertid gått förlorat vid K:s frigivning.

Jag fick vidare veta, att W. måste vara betydligt större än K. När denne skickat W. en skjorta, som han var i behov av, hade denna varit alldeles för liten. När han skickat strumpor, sin egen storlek nr 10, hade W. bedt om möjligt få sådana nr 11 1/2 eller 12. K. hade lyckats från sina välgörare få några sådana, som accepterats med tacksamhet.

Medfången, rumänen Friedman, som bodde i cellen under K., kan ej ha undgått att höra flera av samtalen mellan K. och W. Sannolikt ha även flera andra hört dem, men K. kunde ej namngiva någon av dem, utom fängelsedirektör Markoff, som dock ej förstod engelska och därför förbjöd konversationen.

Samtalen skulle ha pågått praktiskt taget dagligen från december 1946 till någon dag i senare hälften av mars 1947, då K. frigavs.

Bryssel den 14 januari 1952.

(undert.) G. Reuterskiöld.

Ang. Fransson ref.

P 2 8 J

Telegram i blankett chiffer från
Bryssel

Avsant den 10 /1 19 52 kl. 11.21

Ankom den 10 /1 19 52 kl. 13.00

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 2

SS

(Coln)

1. Får träffa vederbörande, Edert chiffer
1, senast tisdag.

Reuterskiöld

K O P I A

Engfeldt/MS.

9.1.52.

Chiffer. MUD.

Sjöborgsutredningen.

Beskickningen i Bryssel

När kan svar förväntas handbrev Dahlman-Reuterskiöld

21 december

Cabinet

Stockholm den 21 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

bil.

Broder,

Såsom framgår av här bifogade avskrifter av handbrev jämte bilagor den 9 och 22 juli 1947 från Westman i Paris till Grafström har en polack vid namn A.K. Coen lämnat vissa upplysningar om Raoul Wallenberg. Sålunda skulle Coen haft förbindelse med Wallenberg i ett till fängelse omändrat gammalt kloster Brygithki nära Lwów (Lemberg) senast den 18 mars 1947. Coens egna personuppgifter kunde på sin tid icke verifieras, varför spåret icke fullföljdes. Det har emellertid nu åter tagits och man tror sig ha identifierat honom såsom en statslös f.d. polsk medborgare, Adolph Coen, som illegalt kom till Frankrike i juni 1947 och uppehöll sig en tid där, varefter han synes ha rest till Schweiz. Hur länge han stannade där icke bekant men enligt vad vi helt nyligen erfarit skulle han ha haft vissa valutahistorier för sig i samband med inresa till Belgien. Det är t.o.m. samolikt, att han för närvaran befinner sig i Belgien, möjligen i fängeligt förvar hos de giska myndigheterna. Belgiska justitieministeriet har uppgitt troligtvis skola sitta inne med alla upplysningar om Coens nuvarande vistelseort.

Jag får därför bedja Dig att Du på de vägar, som Du med hänsyn till ärendets ömtåliga natur finner lämpliga, försöker få ett personligt samtal med Coen och hörs enkelt från honom, om han vidhåller sin berättelse till Westman. Däres så är fallet, bör Du bedja honom i detalj beskriva den uppna kontakten med Wallenberg och redogöra för förhållandena

Envoyén Reuterskiöld,
Bryssel.

934

fängelset, bevakningen, fängelsedirektörens namn, eventuella namn på ryska officerare i fängelset, vilka andra fångar, som sutto där, och om ingen av dessa kunna tänkas också ha varit i kontakt med Walenberg. I jakande fall bör Du fråga Coen om deras namn etc. etc.; med andra ord Du bör anställa ett detaljerat förhör med Coen, som ger oss möjligheter att sedermera kontrollera de av honom lämnade uppgifterna. Jag är naturligtvis också tacksam få veta, hur länge Coen kan tänkas kvarstanna i Belgien.

Jag vill slutligen ^(för Din egen information) tillägga, att Coen enligt en hemlig källa uppgivit sig vara agent i underrättelsetjänsten (polska London-regeringen). Han lär också ha varit inblandad i internationella bedrägerier i stor skala. Genom dessa upplysningar om Coen, som kommit oss tillhanda först i år, försvagas givetvis tilltron till honom, men man torde icke kunna uraktlåta att försöka komma till tals med honom, då nu tillfälle med all sannolikhet erbjuder sig.

Dahlman.

Avskrift.

Paris den 9 juli 1947.

Strängt förtroligt. 1 bil.

Bröder,

Vad säger Du om det bidrag till den Raoul Wallenbergskaffären, som den här bifogade promemorian innebär? Personligen är jag övertygad om att spåret är seriöst. Så mycket detaljer som sagesmamen gav, hittar man nog inte på fri hand.

Jag vill tillägga, att Coen upprepade gånger varnade för att försöka nå fram till Wallenberg genom offentliga kanaler. Har Wallenberg inte förflyttats från klostret efter den 18 mars, skulle han säkerligen omedelbart bli bortförd, om ryssarna finge nys om att man är hans vistelseort på spåren. Coen uttalade en livlig förhoppning, att professorsfamiljen Ryniewicz verkligen hjälpte Wallenberg, ty att leva på den ryska fångkosten vore nog mycket bekymmersamt. Så fort jag får Coens skriftliga redogörelse skall jag givetvis skicka in den.

Jag ber Dig vara mycket försiktig med de uppgifter, som Coen nu har lämnat. Det vore ju verkligen tråkigt att sätta honom eller familjen Ryniewicz i klistret för att de äro snälla och hjälpsamma.

Jag kanske slutligen bör tilläga, att Coen urskuldade sig mycket för att han inte uppsökt beskickningen i Warszawa. Han sade, att han inte vågat nalkas den svenska representationen där medan han höll på att ordna med sin flykt från polskt område.

Din tillgivne K.I. Westman.

Avskrift.

Hungl.
Svenska Beskickningen.

Strängt förtroligt.

P.M.

Idag infann sig på beskickningen en person, på vars visitkort stod doktor A.K. Coen och som uppgav sig ha varit legationsråd vid polska beskickningen i Prag. Han berättade bl.a. följande: Coen hade på grund av sina politiska åsikter - han var tydligen mycket avog mot de tendenser den nuvarande polska regeringen företräder - på sin tid blivit häktad av sovjetmyndigheterna. Han hade därefter hållits i fängelse i Ryssland, senast i ett gammalt kloster Brygitzki nära Lwow. Där hade han haft kontakt med en svensk, vars förnamn var Raoul och vars efternamn Coen, när jag föreslog det, igenkände såsom Wallenberg. Numret på Wallenbergs cell vore 149. Wallenberg vore underkastad en mycket sträng isoleringsregim. Genom åtskilliga i fängelserna använda metoder hade Coen likväl kunnat underhålla en viss förbindelse med Wallenberg dock utan att någonsin ha sett honom - Wallenberg hade berättat, att han vore svensk, att han tjänstgjort vid beskickningen i Budapest, att han vid tiden för ryssarnas intågande i staden begett sig till bekanta för att skydda dessa mot våldsdåd och att han därvid haft med sig en portfölj, som ryssarna lagt beslag på. Vid undersökning hade denna visat sig innehålla smycken och pengar och ryssarna hade då förklarat, att Wallenberg sökt undansticka egendom tillhörig antidemokratiska personer etc. Han hade blivit häktad, slagen och tvingad att skriva på protokoll på ryska, om vilkas innehåll han svävade i okunnighet.

Den sista gången Coen hade haft förbindelse med Wallenberg vore den 18 mars 1947. Därefter hade Coen blivit lössläppt på grund av överenskommelse mellan Sovjet och Polen.

Coen hade själv under sin fängelstid från en familj i Lwow, professor Ryniewicz, Aleje Jadwigi 3, fått paket med mat

och tvättmedel och det hade lyckats honom, genom att använda sina skoremmer som rep, få in en del saker genom Wallenbergs cellfönster. När Coen omsider blivit befriad hade han bätt familjen Ryniewicz att fortfarande söka bispringa Wallenberg med det nödvändigaste. Han kunde givetvis inte säga, om detta kunnat utföras.

Angående sina egna förhållanden berättade Coen en lång historia hur det lyckats honom att genom mutor etc. komma ut ur Polen och ta sig in i Frankrike, dit han anlänt den 2 juli. Han hade ännu inte sina förhållanden här i ordning men hoppades, att saken om några dagar skulle vara klar. Han lovade återkomma med en mera ingående skriftlig berättelse om vad han visste rörande Wallenberg. Coen bad, att hans namn tillsvidare skulle hållas strängt hemligt liksom också, självfallet, familjen Ryniewicz'. Han tycks befinna sig i goda ekonomiska omständigheter och tänkte om några veckor fortsätta till Förenta Staterna. Coen meddelade för övrigt, att han på sin mors sida var avlägsen släkting med förre Berlin-ministern von Essens i Rom levande änka.

Angående möjligheterna att komma i förbindelse med Wallenberg trodde Coen tydligen inte på de officiella vägarna. Det bästa vore om "svenske konsuln i Lwow" helt enkelt med ett matpaket inställde sig i fängelset och anhölle att få överlämna det till fången Wallenberg i cell nummer 149. Detta skulle säkerligen då icke vägras honom. Jag förklarade för Coen, att vi inte hade några konsuler i Sovjetunionen och han förordade då, att en tjänsteman från beskickningen i Moskva skulle sändas till Lwow utan föregående varsel till de ryska myndigheterna. Fängelsepersonalen skulle då icke hinna begära instruktioner utan släppa in vederbörande såsom de brukade i andra fall.

Paris den 9 juli 1947.

K. E. Westman.

Avskrift.

Paris den 22 juli 1947.

1 bil.

Strängt förtroligt.

Broder,

Med anledning av Edert telegram den 19 dernes har jag ytterligare talat med dr Coen om hans personliga förhållanden. Han bekräftade därvid, att han hade varit råd vid polska beskickningen i Prag månaderna före Tjeckoslovakiens besättande av tyskarna. Han uppgav som referens sin dåvarande chef, vilken, såvitt han visste, fortfarande vore verksam såsom polsk ambassadör vid Vatikanen.

Jag erinrar i detta sammanhang om att Coen vid föregående samtal uppgivit fjärran släktskap med Berlin-ministerns von Essens hustru, vilken lever i Rom och icke lär vara obekant för Günther och beskickningen därstädes.

Som jag redan meddelat, har jag det intrycket, att Coen icke har några som helst avsikter att skaffa sig hjälp eller fördelar av oss svenskar. Han har själv genomlidit ett martyrium som fånge i Ryssland och vill därför gärna bispringa Wallenberg, som fortfarande befinner sig i brydsam belägenhet. Coen har icke någon uppfattning om vilket uppseende den Wallenbergska affären väckt i Sverige.

Någon skriftlig uppteckning av den berättelse han tidigare gav mig och som jag inrapporterat hade Coen icke gjort. Han har istället kommit med ett papper, vilket härmed i original insändes, där han, som Du ser, har vissa råd att ge, hur man skall förfara för att komma i förbindelse med Wallenberg. Brevet slutar med en uppgift, som R. Wallenberg lämnat honom, att samtidigt med Wallenberg även en schweizisk diplomat häktats. Även den uppgiften stämmer ju.

Coen är nu sysselsatt med att skaffa sig några slags identitetspapper här i Paris. Han har nämligen fått fly från Polen utan några sådana, sedan han berövats sitt polska medborgarskap. Han tycks hoppas att få en identitetshandling av

den polska beskickningen i Lissabon, vilken - eftersom Portugal icke har några förbindelser med Warszawa-regeringen - lär representera polska London-regeringen. Denna beskickning anser sig tydligen på den grund ha fria händer att fortfarande utställa "pass" o.d. för behövande landsmän.

Coen visar, efter undfångna erfarenheter, stark respekt för allt vad kommunister heter och vill inte, att hans uppehåll i Paris skall bli känt innan han fått sin ställning någorlunda reglerad. Han påstår, att det inte finns något som helst tvekel om att han får resa till Förenta Staterna, så fort han kan visa upp en handling, där man kan stämpla in en visering.

Jag upprepar vad jag tidigare sagt. Coen har lämnat så många uppgifter om R. Wallenberg av sådan art att jag tror, att det spår han angivit förtjänar tagas på allvar.

Din tillgivne

(undert.) K.I. Westman.

Auskript.

22 July 1947

His Excellency
The Swedish Minister Plenipotentiary
Westman
Paris

Excellency,

I am sorry I have nothing to add to our last conversation. However, knowing the communist system and ways of dealing, I have reason to believe that my advice could be instrumental in securing the release of Mr. R.W. From the various conversations I had with Mr. R.W., I have come to the conclusion that the only reason for which the R.K.W.D. (formerly the GPU) is still keeping him, is that they took a large amount of money from him during his imprisonment, as well as jewellery, which had been given to him by some friends, for safety's sake. The R.K.W.D. is so powerful in Russia that even the official quarters of the Russian Government are sometimes helpless. And if they wish to keep somebody in secret, nobody can help. The only way to prove the fact that Mr. R.W. is imprisoned in Lwow would be for you to arrange to send somebody from your Legation in Moscow - an employee or a newspaperman. (In case Russian authorities would not give a permit to go to Lwow, the Legation official would only have to take a Roumanian visa for Bucharest, and going from Moscow to Bucharest, he must travel via Lwow. Once in Lwow, he might get sick, pro forma, and interrupt his journey for one day and go with a parcel of laundry for Mr. R.W. to the prison. Laundry parcels are usually accepted, even for strictly isolated prisoners. The dirty laundry is taken from the prisoner and returned with receipt. Having such an irrefutable evidence in his own handwriting, the Russian authorities will then be helpless and confirm his existence in prison in Lwow. It may be that

they will force him to sign a false statement to the effect that he had fascist money in his possession and was collaborating with the Fascists. However, one will be able to prove that they violated International Law by arresting someone of the Diplomatic Service.

I remember also that Mr. R.W. told me that at the same time he was arrested in Budapest, he was notified by a Russian officer of the Security Service that a Swiss Diplomat had also been arrested. He never knew what happened to the latter.

Yours sincerely

A.K. Coen.

30 10 17

6-

Garish

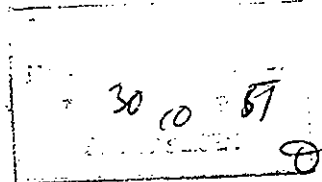
939

STATSPOLISEN

STOCKHOLM
Sjunde bataljonen 2 i kvart

Kopia 2

P. M.



Dr. per

I Cohen-spåret förekommer en uppgift om en professor

Hryniewicz, vilken skulle ha bott Jadwiga Aleja 3 i Lwow och

som under Cohens fängelsetid skickat livsmedelspaket till

Cohen. Genom polska flyktingekretsar har jag försökt utröna

om professor Hryniewicz alltjämt är kvar i Lwow. Den 30 ok-

tober 1951 inkom följande meddelande:

Före kriget funnos två professorer Hryniewicz i Lwow.

De voro icke släkt med varandra. En av dem dog under kriget

eller ev. mördades av tyskarna. Den andre flyttade över

till Wroclaw, dit det polska universitetet flyttade, och om

han ännu lever så undervisar han förmodligen där alltjämt.

Stockholm den 30 okt. 1951.

O. G. G. G.

aa
Danielson undervisar
vid universitetet
flyttades över till

Bierlan.

S.S. 30/10

Stockholm den 9 oktober 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)
Förste sekreterare

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
t.f. Chargé d'Affaires Björck, Bern, till Förste
sekreteraren Engfeldt, Utrikesdepartementet, dag-
tecknat den 4 oktober 1951.

Åberopande Carbonniers handbrev den 20 sistlidne juli an-
gående Coen ber jag få meddela, att resultatet av mina undersök-
ningar tyvärr blivit negativt. Någon person vid namn Coen finns
ej upptägen i Winter Palace Hotels i Gstaad kartotek. I detta in-
föras alla resande, som bo där. För övrigt brukar hotellet vara
stängt under tiden september - november. Både Eidgenössische
Gremdenpolizei och den kantonala polisen har gjort efterforsk-
ningar men har ej fått upp något spår. De ha lovat att hålla nam-
net i minnet och lämna underrättelse om han skulle dyka upp.

STATSPOLISEN.

3:e rotelns 2:a byrd

T111

Herr Sekreteraren Stig Engfeldt,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

24 Beträffande spåret A.K. Coen har inkommit ett meddelande, att han vid krigsutbrottet 1939 i sällskap med kaptenen i polska armén Tadeusz Schäfer (Szäfer) begav sig från Prag österut, och de båda männen lyckades taga sig fram till de polska styrkorna, innan dessa kapitulerade. Schäfer har rest till Brasilien och det är möjligt, att även Coen rest dit, enär det är känt, att de båda männen voro intima vänner. Efterforskningar bedrivs för uppspårandet av Schäfers adress för att via Schäfer få närmare upplysningar om Coen.

Av allt att döma måste ambassadör Papée trots sitt tidigare förnekande känna till Coen, ehuru denne säkerligen icke var legationsråd. Tydligt är, att Coen tillhörde den polska underrättelsetjänsten, och detta kan vara anledningen till att Papée icke ville medgiva, att han kände Coen.

Vad professor Hryniewicz angår har framkommit, att det fanns tre professorer med detta namn i Lwow. Två tjänstgjorde vid universitetet och en vid Polytechnicum. De två universitetsprofessorerna befinna sig nu vid det i Wroclaw (Breslau) nyinrättade universitetet. Undersökningar pågå för att fastställa vem av professorerna, som 1947 ännu var kvar i Lwow.

Stockholm den 20 september 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

94/2

Stockholm den 12 september 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels
son, Stockholm, för kännedom.

(Stig Engfeldt)
tjf. Byråchef

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
Konsuln Bergendahl, Hamburg, till Byråchefen
Åström, Utrikesdepartementet, dagtecknat den
31 augusti 1951.

I anslutning till mitt handbrev den 17 innevarande
månad ber jag få överlämna en avskrift av ett av f.d. konsul
Franz Neubauer emottaget brev den 28 dennes angående Cohen.
Av Neubauers uttalanden att döma torde Coen i Paris icke
vara identisk med den Cohen, som varit handelsattaché i
Danzig. Jag vill slutligen framhålla, att jag själv icke
har något minne av Cohen.

Avskrift av avskrift.

Konsul Franz Neubauer

Beratender Ingenieur

Hagen (Westfal.)

28. August 1951

Ruhrstr. 17. Telefon 2526

N/P.-

Herrn

Konsul T. Bergendahl
Königl. Schwedisches Konsulat
H a m b u r g 36
Neuer Jungfernstieg 7

Sehr geehrter Herr Konsul.

Ich erinnere mich Ihrer sehr gut (aus Danzig) und freue mich, ein Lebenszeichen von Ihnen erhalten zu haben.

Was nun Herrn Cohen anbetrifft, so glaube ich mich zu erinnern, dass derselbe Handelsattaché des polnischen Kommissariats in Danzig war. Seines Vornamens erinnere ich mich nicht mehr. Nicht ausgeschlossen ist es, dass er Ignaz oder Anastasius heisst. Er dürfte jetzt etwa 60 Jahre alt sein und war, soweit mir in Erinnerung, in den Jahren 1933-37 in Danzig tätig.

Das sind vielleicht Angaben, mit denen Sie, sehr geehrter Herr Konsul, nicht viel werden anfangen können; aber durch die inzwischen eingetretenen Ereignisse sind ja sämtliche Unterlagen in Danzig verloren gegangen und man erinnert sich auch nicht mehr so genau an alle Persönlichkeiten, mit denen man seinerzeit in Danzig zusammengetroffen ist.

Indem ich diese Gelegenheit benutze, Ihnen meine besten Grüsse zu übermitteln, bin ich

Ihr sehr ergebener
/undert./ Neubauer

[Stockholm den 21 augusti 1951.]

Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.

Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)

tjfr. Byråchef

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
Konsuln Bergendahl, Hamburg, till Byråchefen
Åström, Utrikesdepartementet, dagtecknat den
17 augusti 1951.

Med anledning av Ditt handbrev den 3 dennes beträffande
Coen ber jag få meddela följande, sedan jag haft tillfälle att
sammanträffa med herr Kurt Block, Reiherstieg 4 i Lübeck.

Herr Block sade sig ej komma ihåg en Cohen (den i Polen
övliga stavningen för detta, förmodligen judiska hamn) från den
tid, då Pappée var polsk kommissarie i Danzig. Denne hade något
att göra med polska kommissariatet men hade troligen varit en
privat köpman. Sedan Block jämfört sina hågkomster med en an-
nan f.d. Danzigerbos (syndikus i Danzigs handelskammare, Remus)
och en på sin tid känd Danzigeradvokat Sternfeld framkom följande.

Cohen var omkring 1930 c:a 40 år. Hans förnamn var tro-
ligen Alfred (icke Adolf). Han hade tillsammans med hr Sieben-
eichen (som skötte handelsavdelningen i polska kommissariatet,
och vilken jag kommer väl ihåg) utgivit en liten bok om Polens
handel över Danzig. Detta hade dock varit före 1930.

Förnamnen Alfred och Adolf kunna ju förväxlas. F.ö. kom-
mer jag ihåg, att Siebeneichen hette Alfred. Om nu mina sages-
män bl.a. komma ihåg Cohen från en boktitel, kunna de ha för-
växlat förnamnen. Den Cohen, som redan före 1930 var medför-
fattare till en bok kan näppeligen ha varit 20 år. Adolf Coens
uppgift om anställningen hos polska kommissariatet förefaller
därför knappast grundad. Kan den, som besökt ambassaden i
Wallenbergfrågan, ha varit en son till eller eljest släkt med
den Cohen, som är någorlunda identifierad från Danzig?

Block är bland de ledande i Verband der Danziger, som

945

har säte i Lübeck (Beckergrube 41). Han har ställt i utsikt något uppslag rörande andra personer som kunde förmodas känna Cohen.

Tvenne namn har han redan nämnt. Av dessa tillskrives en person, en f.d. honorärkonsul i Danzig, som jag kommer ihåg. Den andre, vilken måhända kan hjälpa bättre, då han är polack, och som nu umgås något med de f.d. Danzigerborna i trakten av Lübeck måste nalkas på en omväg, då han misstänkes gå ryska ärenden f.n.

Jag skall därför tillåta mig att återkomma i ärendet om ett par veckor.

i tillfälle att lämna. Det har också uppgivits, att det är möjligt, att en spansk konsul vid namn Block, boende Reihersweg 6, tel. 22 750, Lübeck, känner till Coen och kan yttra sig om dennes personliga egenskaper. Jag vore därför tacksam, om Du - under iakttagande av all den diskretion ärendet kräver - ville närma Dig Block för att få del av de upplysningar han kan lämna i affären.

u/ Sverker Åström

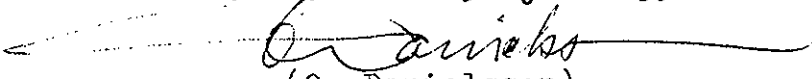
sen, so
en uppgift
till Schweiz. Är
svakhet av en sk
pyrsketen Garboun
Ist ha varit engager
stor skala, vilket g
till de uppgifter han
tid icke vilja lämna n
följes efterforskningarna
Då det uppgivits, a
vid det polska kommissariats
hända skulle kunna känna
og tacksam att få alla
identitets och karaktär

Övert. av Daniels. 3 1/2

1:ste sekreterare Stig Engfeldt
Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

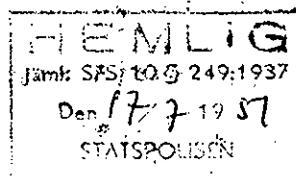
Enligt uppgift från överrabbinen, dr Wilhelm har efterforskningar skett i Israel efter doktor A.K. Coen men med negativt resultat. I varje fall befinner sig mannen icke i Israel och han är icke känd av dr Wilhelms kontaktman eller dennes källor.

Stockholm den 30 juli 1951.


(O. Danielsson)

kriminalkommissarie.

(947)

Ausk. över. f. Bern
den 20/7.

Till

Herr tff. utrikesrådet Claes Carbonnier
Kungl. Utrikesdepartementet
Stockholm.

I ärendet Raoul Wallenberg har en polsk flykting, vilken presenterat sig som doktor K.A. Coen, lämnat en del uppgifter om Wallenberg till vår beskickning i Paris. Då Coen möjligen sitter inne med ytterligare upplysningar ha försök gjorts att taga reda på hans adress. De av Coen lämnade uppgifterna datera sig från juli månad 1947. Efterforskningar ha givit vid handen, att Coen möjligen är identisk med en statslös f.d. polsk medborgare Adolf Coen, född den 18.9. 1910 i Warszawa. Denne Coen inkom illegalt till Frankrike den 28. 6. 1947, vilken tid stämmer bra överens med tiden för hans kontakt med vår beskickning i Paris, och han erhöll tillfälligt uppehållstillstånd till den 12.11. 1947. Hans sista kända adress i Frankrike var hotell Cecilia, 11 Avenue Mac Mahon, Paris. Från juli till november 1947 uppges han ha bott på Winter Palace Hotell i Gstaad i Schweiz.

Denne Coen uppger sig vara doktor och agent i underrättelsetjänsten. Han lär ha varit engagerad i internationella bedrägerier av stor skala. Intet tyder på att Coen medan han var i Frankrike sökte visum till USA och inga uppgifter föreligga om hans nuvarande uppehållsort.

Trots att uppgift om att Coen varit engagerad i internationella bedrägerier i stor skala föreligger och att tilltron till hans uppgifter därigenom försvagas torde man icke kunna uraktlåta att försöka komma till tals med honom ytterligare, och jag vore tacksam, om efterspaningen kunde fortsättas genom vår beskicknings i Bern föraorg. Någon tvekan om att Adolf Coen är identisk med den Coen, som uppsökte beskickningen i Paris torde icke behöva ifrågakomma, då dels tiden stämmer och dels uppgiften om att han varit knuten till viss underrättelsetjänst - den polska.

Stockholm den 17 juli 1951.


(Otto Danielsson)
kriminalkommissarie.

Utskrift av den
Avskrift.

P.M.

till Coen-spåret.

Onsdagen den 30 maj 1951 sammanträffade undertecknad med den judiske rabbinen i Stockholm, dr Wilhelm, och jag frågade honom, huruvida han vore i stånd att skaffa några uppgifter om dr A.K. Coen. Dr Wilhelm fick några data angående Coen och han lovade sätta sig i förbindelse med ett par bekanta i Jerusalem, bland dem dr Samuel Löwinger, tidigare rektor vid rabbin-skolan i Budapest. Dr Löwinger anlände från Budapest till Israel för cirka 2 år sedan och han torde ha ett kartotek över samtliga till Israel invandrade judar under de senaste 5 åren. Då jag hörde detta frågade jag honom, om han samtidigt skulle vilja efterforska dr André Veres, omnämnd av dr Hermanns, vilket han lovade. Jag nämnde för dr Wilhelm, att mitt intresse för de båda personerna gällde vissa efterforskningsfrågor i Wallenbergsaken och då dr Wilhelm hörde detta, förklarade han, att det nu torde finnas minst 1.000 judar, vilka utvandrat från Budapest till Israel och bland dessa torde det finnas minst 50 personer, som skulle känna till Raoul Wallenberg mycket nära, enär många samarbetat med Wallenberg. Dr Wilhelm ansåg, att man genom att resa omkring i Israel skulle kunna spåra dessa judar och få många detaljer angående Wallenberg. Själv är dr Wilhelm beredd att resa ned till Israel, vilket land han känner synnerligen väl efter en 15-årig vistelse där. Han står gärna till tjänst med att försöka få kontakt med sådana judar, som kunna lämna upplysningar. Om en resa bleve aktuell kunde han dock resa först i augusti 1951.

2/ Beträffande efterforskningsfrågorna av Coen har förfrågan gjorts hos de amerikanska immigrationsmyndigheterna för utrönande av, huruvida Coen anlant till Förenta Staterna.

Stockholm den 30 maj 1951.

u/ Otto Danielsson

949

Juh. 21/5

*ms
s.s.
(Hörselund
21/5)*

P.M.

Vid samtal med R98 den 18 maj 1951 frågade jag honom, om han kände till en doktor A.K. Coen, vilken skall ha tjänstgjort i polska UD i Warschawa, därefter i polska kommissariatet i Danzig och slutligen vid polska beskickningen i Prag. R98 kände mycket väl till namnet ifråga och mannen var faktiskt vid generalkommissariatet i Danzig 1939. Han var synnerligen väl informerad om tyskarnas planer och varnade kommissariatet för att de tyska nazisterna en viss bestämd natt skulle göra en raid mot kommissariatet. Raiden kom icke den av Coen påstådda natten men väl natten därpå, men tack vare Coens varning hade kommissariatet lyckats bränna upp viktiga och komprometterande handlingar. Hur det gick för Coen efter 1939 har R98 ingen aning om, men han kommer att göra efterforskningar och lämna meddelande till undertecknad. Coen torde nu vara en man om knappa 50 år.

Stockholm den 19 maj 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

*Vid s. Frände 21/5 hos Hörselund.
(med Danielsson s. m-tecknad)
berättat att Dan. R.98 skall fortsätta
efterforskningarna efter Coen på R.98s kontor
(polska flyktingorg.) och av polska
flyktingorg.) S.S.*

San. klar med efter forske
da ~~kommer~~ kommer, re
betjender: kommentaren

Utdrag ur ¹⁰⁰strängt förtroligt handbrev
från Ambassadören Westman, Paris, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 16 maj 1951.

Eftersom Coen efter allt att döma försvann till Förenta Staterna, är det väl bäst att där söka honom. Vi veta ju lyckligtvis, vilka hans initialer äro: A.K.

Stockholm den 11 maj 1951.

Strängt förtroligt.

ang. Sjöborgs-utredningen.

(På begäran av
Danielsson)

P

2

Eu^I

Broder,

I anslutning till den Sjöborgska utredningen fullföljas vissa äldre spår i Wallenberg-affären bl.a. spåret Coen. Vi söka nu genom olika källor få reda på var Coen för närvarande uppehåller sig, detta i syfte att ånyo få tillfälle att höra honom. För att underlätta våra efterforskningar av Coen vore det av vikt att erhålla en personbeskrivning på honom. Jag vore därför tacksam, om Du ville lämna en så detaljerad beskrivning på Coen som möjligt (ålder, utseende etc.), sådan Du minns honom från sammanträffandena i Paris i juli 1947.

u/ S. Dahlman

Ambassadören Westman,
Paris.

952

sa
Wah.-rel.-orientand 20/4
5.2
Am. ref.

P.M.
angående Coen-spåret.

Vid samtal med utrikesrådet Dahlman lördagen den 14 april 1951 förfrågade jag mig huruvida det kunde anses lämpligt, att jag genom mina kontakter försökte införskaffa uppgifter om dr K.A. Coens nuvarande vistelseort, så att jag kunde bli i tillfälle att höra honom. Jag ansåg nämligen, att det genom direktkontakt med de polska flyktingorganisationerna skulle vara möjligt att nå ett åtminstone lika snabbt resultat som om departementet skulle gå den diplomatiska vägen. Utrikesrådet Dahlman förklarade sig icke ha något att invända mot ett dylikt förslag, och med anledning härav tog jag söndagen den 15 april 1951 kontakt med en representant för den polska flyktingorganisationen, varvid jag förklarade, att jag av viss anledning önskade komma i kontakt med en polsk flykting, dr K.A. Coen, vilken i juli 1947 uppträdde i Paris, där han uppgivit sig hava flytt från Polen. Jag meddelade, att Coen förklarat sig ha tjänstgjort som legationens rådgivare vid polska beskickningen i Prag före tyskarnas ockupation av Tjeckoslovakien samt att han dessförinnan skulle ha tjänstgjort i polska UD och varit polsk representant i Danzig.

Stockholm den 16 april 1951.


(Otto Danielsson)

Avskrift

Kommentarer
till Coen-spåret.

Inh. bryän april 1951.

Detta spår, som förefaller mycket klart beträffande framställningen och som av ambassadör Westman ansetts böra tagas på allvar, har tydligen övergivits, enär man icke lyckats fastslå, att Coen verkligen haft den diplomatiska ställning, som han uppgivit.

Enligt Coen skulle Wallenberg ha suttit i klostret Brygitki nära Lwow. Torde vara ett fängelse i själva Lwow. Coen säger: Han hade haft kontakt med en svensk, vilkens förnamn var Raoul. (Då ambassadör Westman föreslog Wallenberg som efternamn, sade sig Coen känna igen detta). Wallenberg satt i cell 149, där han hölls isolerad, men genom vissa metoder hade Coen kunnat kommunicera med honom och fått veta, att Raoul var svensk, att han tjänstgjort vid beskickningen i Budapest, att han vid tiden för ryssarnas intågande i staden begett sig till bekanta för att skydda dessa mot våldsdåd och att han därvid haft med sig en portfölj, som ryssarna lagt beslag på. Vid undersökning av denna hade det visat sig, att den innehöll smycken och penningar. Ryssarna hade förklarat att Wallenberg försökt undansticka egendom tillhörig antidemokratiska personer. Han hade häktats, slagits och tvingats skriva under ett på ryska avfattat protokoll, om vilkets innehåll han svävat i okunnighet. Wallenberg hade berättat att då han arresterats i Budapest, så hade även en schweizisk diplomat arresterats. (Med den schweiziska diplomaten avses tydligen chargé d'Affaires Heller se telegram 15/3 1946 från Bern.)

Coen säger sig icke ha sett Wallenberg. Kontakten hade upprätthållits genom att Coen använt skoremmer till att fira ned vissa föremål till Wallenbergs cellfönster.

Såsom av denna redogörelse framgår, har Coen lämnat mycket antagbara uppgifter om fången i cell 149, och man är benägen sätta tro till hans utsaga, närmast på grund av att han icke framställt några som helst anspråk på ersättning eller belöning för sin hjälp t.ex. inresetillstånd till Sverige eller att vår beskickning skulle på något sätt lägga sig ut för honom. Om Coens uppgifter vore fantasi varför har han då fantiserat. Här bortfaller ju motivet att det skulle vara ryssarna, som ligga bakom, då det rör sig om ryskt område.

Såsom tidigare framhållits synes, man ha tappat intresset för spåret, då Coens uppgifter om sin person icke kunnat verifieras.

En skärskådning av hans uppgifter om sig själv är här befogad.

Han säger: att han varit legationsråd vid polska beskickningen i Prag.

I ett senare samtal: att han innehade rådsbefattning vid polska beskickningen i Prag under 9 månader före tyskarnas ockupation. Hans chef var "nuvarande (tid. 22/7 1947) polske emigrantambassadören Pape". Dessförinnan tjänstgöring i polska utrikesdepartementet och polska kommissariatet i Danzig. Vidare att han vore "fjärran" släkting med Berlinministern von Essens änka.

De av departementet bedrivna undersökningarna ha givit vid handen, att ambassadör Papee och i Paris befintliga medlemmar av gamla polska U.D. icke kände igen Coen. Ej heller kunde fru Essen erinra sig någon avlägsen släkting.

Vilken förklaring kan tänkas?

I otaliga fall har undertecknad träffat på särskilt polska flyktingar, som levat och leva under antagna namn. Föreligger manne inte ett sådant fall här? Det framgår av ambassadör Westmans brev (9/7 1947), att Coen tryckt på att hans namn skulle hållas hemligt. Om Coen lyckats muta sig ut från Polen hade han helt visst skaffat sig någon falsk handling, och om han kommit in i Frankrike på denna falska handling, så har han säkerligen inte vågat avslöja sitt rätta namn ens för ambassadör Westman. Att fru Essen inte känt igen hans namn, även om det varit hans rätta, är knappast ägnat att förvåna, då det var ett avlägset släktskap på hans mors sida.

Kan det vara legationsrådet Hoatsky?

Kritik. Uppteckningarna över samtalen med Coen brister i detaljer, både vad gäller Coens kontakt med Wallenberg och hans egen ställning. Genom att fråga ut Coen om detaljer om fängelset, bevakningen, direktörens namn m.m. hade det varit lätt att bedöma, om Coen verkligen suttit i fängelset i Lwow. Man kunde kanske ha fått fram namn på ryska officerare, så att det inte varit möjligt för ryska regeringen att förneka saken.

Genom närmare frågor om Coens person, kunde hans identitet lätt fastslagits.

Åtgärder: Ambassadör Westman anmodas lämna en så noggrann beskrivning som möjligt angående Coen, så att gamla polska U.D. - män kunna identifiera honom. Uppspåra den polska beskickningspersonalen i Prag, d.v.s. de som tjänstgjorde där 9 månader före tyskarnas ockupation av Tjeckoslovakien hösten 1938, och förelägg den ambassadör Westmans beskrivning på Coen.

Uppspåra tjänstemännen på polska kommissariatet i Danzig och

förelägg dem beskrivningen på Coen.

Kanske vår egen beskickningspersonal i Prag sommaren 1938 kan lösa frågan. Hade vi representanter i Danzig så kanske de hade kontakter med Coen - fastän under annat namn - och kunna identifiera honom.

Har svenske ambassadören i Paris någon uppgift om Coens vidare öde?

*Fäst bön
Coen uppgifter
nytt
Någon kan
11/5/51*

Kan någon person i exempelvis Polen eller Tjeckoslovakien vidtalas att skriva ett brev till professor Ryniewicz, Aleje Jadwiga 3 i Lwow och möjligen därifrån få några uppgifter om Coen och Wallenberg. Det är icke förenat med så stora svårigheter att skriva brev från någon av satellitstaterna till Ryssland som från ett västligt land.

*Walla m.m.
Dahlin
Linné*

Efterforskningar böra göras hos den polska emigrantorganisationen i London för utrönande av Coens nuvarande vistelseort, så att han må kunna höras ytterligare.

*N. 11/5
An. Gochhaus
dessa vid*

Den schweiziske diplomaten Feller höras på nytt och man trycker särskilt på när och var han arresterades, vilka fängelser eller arrestlokaler, han hölls fången i m.m.

*föredragning
16/5
S.S.*

Med hänsyn till att holländskan Anita Boom hört medlemmen av den ryska kontrollbyrån, Karpucin, säga, att Wallenberg bortförts från Budapest tillsammans med den schweiziske diplomaten Harald Feller, är det av vikt, att Feller höres noggrant om tiden för arresteringen, på vilka platser, Feller hållits arresterad, tiderna för vistelsen på de olika platserna, namn på så många medfångar och på ryska officerare m.m., som han kan komma ihåg.

Stockholm den 27 mars 1951.

u/ Otto Danielsson

Avskrift.

Coen
Av Danielsen i bryggen 1947
Om det sammanfaller med handl.
i Coen - spåret.
Kob.-retn. o. d. h. h. h. h.
S. E.

Paris den 9 juli 1947.

Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

Vad säger Du om det bidrag till den Raoul Wallenbergsska affären, som den här bifogade promemorian innebär? Personligen är jag övertygad om att spåret är seriöst. Så mycket detaljer som sagesmannen gav, håttar man nog inte på fri hand.

Jag vill tillägga, att Coen upprepade gånger varnade för att försöka nå fram till Wallenberg genom offentliga kanaler. Har Wallenberg inte förflyttats från klostret efter den 18 mars, skulle han säkerligen omedelbart bli bortförd, om ryssarna finge nys om att man är hans vistelseort på spåren. Coen uttalade en livlig förhoppning, att professorsfamiljen Ryniewicz verkligen hjälpte Wallenberg, ty att leva på den ryska fångkosten vore nog mycket bekymmersamt. Så fort jag får Coens skriftliga redogörelse skall jag givetvis skicka in den.

Jag ber Dig vara mycket försiktig med de uppgifter, som Coen nu har lämnat. Det vore ju verkligen tråkigt att sätta honom eller familjen Ryniewicz i klistret för att de äro snälla och hjälpsamma.

Jag kanske slutligen bör tillägga, att Coen urskuldade sig mycket för att han inte uppsökt beskickningen i Warszawa. Han sade, att han inte vågat nalkas den svenska representationen där medan han höll på att ordna med sin flykt från polskt område.

Din tillgivne

K. Vestman

935

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

P.M.

Idag infann sig på beskickningen en person, på vars visitkort stod doktor A.K. Coen och som uppgav sig ha varit legationsråd vid polska beskickningen i Prag. Han berättade bl.a. följande: Coen hade på grund av sina politiska åsikter - han var tydligen mycket avog mot de tendenser den nuvarande polska regeringen företräder - på sin tid blivit häktad av sovjetmyndigheterna. Han hade därefter hållits i fängelse i Ryssland, senast i ett gammalt kloster Brygitzki nära Lwow. Där hade han haft kontakt med en svensk, vars förnamn var Raoul och vars efternamn Coen, när jag föreslog det, igenkände såsom Wallenberg. Numret på Wallenbergs cell vore 149. Wallenberg vore underkastad en mycket sträng isoleringsregim. Genom åtskilliga i fängelserna använda metoder hade Coen likväl kunnat underhålla en viss förbindelse med Wallenberg dock utan att någonsin ha sett honom - Wallenberg hade berättat, att han vore svensk, att han tjänstgjort vid beskickningen i Budapest, att han vid tiden för ryssarnas intågande i staden begett sig till bekanta för att skydda dessa mot våldsdåd och att han därvid haft med sig en portfölj, som ryssarna lagt beslag på. Vid undersökning hade denna visat sig innehålla smycken och pengar och ryssarna hade då förklarat, att Wallenberg sökt undansticka egendom tillhörig antidemokratiska personer etc. Han hade blivit häktad, slagen och tvingad att skriva på protokoll på ryska, om vilkas innehåll han svävade i okunnighet.

Den sista gången Coen hade haft förbindelse med Wallenberg vore den 18 mars 1947. Därefter hade Coen blivit lössläppt på grund av överenskommelse mellan Sovjet och Polen.

Coen hade själv under sin fängelsetid från en familj i Lwow, professor Ryniewicz, Aleje Jadwigi 3, fått paket med mat och tvättmedel och det hade lyckats honom, genom att använda sina skoremmar som rep, få in en del saker genom Wallenbergs cellfönster. När Coen omsider blivit befriad hade han bätt familjen

Ryniewicz att fortfarande söka bispringa Wallenberg med det nödvändigaste. Han kunde givetvis inte säga, om detta kunnat utföras.

Angående sina egna förhållanden berättade Coen en lång historia hur det lyckats honom att genom mutor etc. komma ut ur Polen och ta sig in i Frankrike, dit han anlänt den 2 juli. Han hade ännu inte sina förhållanden här i ordning men hoppades, att saken om några dagar skulle vara klar. Han lovade återkomma med en mera ingående skriftlig berättelse om vad han visste rörande Wallenberg. Coen bad, att hans namn tills vidare skulle hållas strängt hemligt liksom också, självfallet, familjen Ryniewicz'. Han tycks befinna sig i goda ekonomiska omständigheter och tänkte om några veckor fortsätta till Förenta Staterna. Coen meddelade för övrigt, att han på sin mors sida var avlägsen släkting med förre Berlin-ministern von Essens i Rom levande änka.

Angående möjligheterna att komma i förbindelse med Wallenberg trodde Coen tydligen inte på de officiella vägarna. Det bästa vore om "svenske konsuln i Lwow" helt enkelt med ett matpaket inställde sig i fängelset och anhölle att få överlämna det till fången Wallenberg i cell nummer 149. Detta skulle säkerligen då icke vägras honom. Jag förklarade för Coen, att vi inte hade några konsuler i Sovjetunionen och han förordade då, att en tjänsteman från beskickningen i Moskva skulle sändas till Lwow utan föregående varsel till de ryska myndigheterna. Fängelsepersonalen skulle då icke hinna begära instruktioner utan släppa in vederbörande såsom de brukade i andra fall.

Paris den 9 juli 1947.

K. Västman

Avskrift.

Grafström/BN.

Telegram

Kungl. Utrikes
Departementet

Stockholm den 12.7 1947.

Till Prag.

Légation Suède
Prag.

Sök snarast erfara och telegrafera om en doktor A.K. Coen tjänstgjort legationsråd eller annan egenkap polska beskickningen Prag sedan denna efter kriget nyupprättats. Varje upplysning om Coen som kan erfaras utan inblandning polska beskickningen av värde. För Eder information, Gäller Wallenbergaffären.
Cabinet.

955

Avskrift.

Telegram från Prag den 18/7 1947.

11. Edert 20. Coen är okänd här.
Hammarström.

956

Avskrift.

Telegram från Stockholm den 19/7 1947.
Till Paris.

Edert brev Grafström 9 juli Wallenbergsaffären.
Till svar telegrafisk förfrågan angående Coen
beskickningen Prag ha vi fått meddelande han
okänd. Innan ytterligare göres önskvärt er-
hålla sådana detaljer Coens uppgifter angående
honom själv att dessa kunna verifieras.

Cabinet

957

Avskrift.

Prag den 18 juli 1947.

Förtroligt

Broder,

I anslutning till vårt tidigare meddelande om Dr. A.K. Coen ber jag härmed blott få bekräfta, att denne här synes vara fullkomligt okänd. Jag kom ju själv hit ungefär samtidigt som polackerna år 1945 men kan icke erinra mig, att någon person med det namnet då var ackrediterad vid polska ambassaden. På vår begäran har dock Utrikesministeriets protokoll här gjort en undersökning insina gamla listor, men enligt vad man nu uppgivit, har Coen icke heller där kunnat återfinnas. Då vi, enligt instruktion, icke velat inblanda polska beskickningen i saken, beklagar jag att konstatera, att spåret icke synes kunna följas vidare.

Din tillgivne

T. Hammarström

Telegram från Paris den 22/7 1947.

59. Edert 73. Coen bekräftar, att han innehade rådsbefattning vid polska beskickningen i Prag under 9 månader före tyskarnas ockupation. Hans chef var nuvarande polska emigrantambassadören Pape. Dessförinnan tjänstgöring i polska utrikesdepartementet och polska kommissariatet i Danzig.

Coen har berövat sitt polska medborgarskap och har tydligen förbindelser med polska emigrantregeringen i London. Han har ännu icke lyckats ordna sin ställning i Paris före avresa till Amerika. Coen har ej begärt någon gentjänst av beskickningen och har betonat, att hans ekonomiska ställning är god. Skrivelse från Coen översändes med nästa kurir. Den innehåller väsentligen endast råd, hur han enligt hans åsikt bör förfara i stil med vad han redan sagt muntligen.

Westman

Avskrift.

Paris den 22 juli 1947.

1 bil.

Strängt förtroligt.

Broder,

Med anledning av Edert telegram den 19 dennes har jag ytterligare talat med dr Coen om hans personliga förhållanden. Han bekräftade därvid, att han hade varit råd vid polska-beskickningen i Prag månaderna före Tjeckoslovakiens besättande av tyskarna. Han uppgav som referens sin dåvarande chef, vilken, såvitt han visste, fortfarande vore verksam såsom polsk ambassadör vid Vatikanen.

Jag erinrar i detta sammanhang om att Coen vid föregående samtal uppgivit fjärran släktskap med Berlin-ministern von Essens hustru, vilken lever i Rom och icke lär vara obekant för Günther och beskickningen därstädes.

Som jag redan meddelat, har jag det intrycket, att Coen icke har några som helst avsikter att skaffa sig hjälp eller fördelar av oss svenskar. Han har själv genomlidit ett martyrium som fånge i Ryssland och vill därför gärna bispringa Wallenberg, som fortfarande befinner sig i brydsam belägenhet. Coen har icke någon uppfattning om vilket uppseende den Wallenbergsska affären väckt i Sverige.

Någon skriftlig uppteckning av den berättelse han tidigare gav mig och som jag inrapporterat hade Coen icke gjort. Han har istället kommit med ett papper, vilket härmed i original insändes, där han, som Du ser, har vissa råd att ge, hur man skall förfara för att komma i förbindelse med Wallenberg. Brevet slutar med en uppgift, som R. Wallenberg lämnat honom, att samtidigt med Wallenberg även en schweizisk diplomat häktats. Även den uppgiften stämmer ju.

Coen är nu sysselsatt med att skaffa sig några slags identitetspapper här i Paris. Han har nämligen fått fly från Polen utan några sådana, sedan han berövats sitt polska medborgarskap. Han tycks hoppas att få en identitetshandling av den polska beskick-

937

ningen i Lissabon, vilken - eftersom Portugal icke har några förbindelser med Warszawa-regeringen - lär representera polska London-regeringen. Denna beskickning anser sig tydligen på den grund ha fria händer att fortfarande utställa "pass" p.d. för behövande landsmän.

Coen visar, efter undfångna erfarenheter, stark respekt för allt vad kommunister heter och vill inte, att hans uppehåll i Paris skall bli känt innan han fått sin ställning någorlunda reglerad. Han påstår, att det inte finns något som helst tvivel om att han får resa till Förenta Staterna, så fort han kan visa upp en handling, där man kan stämpla in en visering.

Jag upprepar vad jag tidigare sagt. Coen har lämnat så många uppgifter om R. Wallenberg av sådan art att jag tror, att det spår han angivit förtjänar tagas på allvar.

Din tillgivne

K. Westman

Avskrift.

22 July 1947

His Excellency
The Swedish Minister Plenipotentiary
Westerman
Paris

Excellency,

I am sorry I have nothing to add to our last conversation. However, knowing the communist system and ways of dealing, I have reason to believe that my advice could be instrumental in securing the release of Mr. R.W. From the various conversations I had with Mr. R.W., I have come to the conclusion that the only reason for which the R.K.W.D. (formerly the GPU) is still keeping him, is that they took a large amount of money from him during his imprisonment, as well as jewellery, which had been given to him by some friends, for safety's sake. The R.K.W.D. is so powerful in Russia that even the official quarters of the Russian Government are sometimes helpless. And if they wish to keep somebody in secret, nobody can help. The only way to prove the fact that Mr. R.W. is imprisoned in Lwow would be for you to arrange to send somebody from your Legation in Moscow - an employee or a newspaperman. (In case Russian authorities would not give a permit to go to Lwow, the Legation official would only have to take a Roumanian visa for Bucharest, and going from Moscow to Bucharest, he must travel via Lwow. Once in Lwow, he might get sick, pro forma, and interrupt his journey for one day and go with a parcel of laundry for Mr. R.W. to the prison. Laundry parcels are usually accepted, even for strictly isolated prisoners. The dirty laundry is taken from the prisoner and returned with receipt. Having such an irrefutable evidence in his own handwriting, the Russian authorities will then be helpless and confirm his existence in prison in Lwow. It may be that they will force him to sign a false statement to the effect that he had fascist money in his possession and was collaborating with the Fascists. However, one will be able to prove that they violated International Law by arresting someone of the Diplomatic

938

- 2 -

Service.

I remember also that Mr. R.W. told me that at the same time he was arrested in Budapest, he was notified by a Russian officer of the Security Service that a Swiss Diplomat had also been arrested. He never knew what happened to the latter.

Yours sincerely
A.K. Coen

Avskrift.

Telegram från Stockholm den 28/7 1947.

Till Rom.

Vissa uppgifter rörande Wallenberg lämnade av polsk emigran doktor A.K. Coen som säger sig 1939 varit legationsråd Prag och refererar till sin dåvarande chef nuvarande polske ambassadören Vatikanen samt till envoyén Essens Ros bosatta änka med vilken han avlägset besläktad. Värdefullt erhålla upplysningar Coens person.

Cabinet

960

Avskrift.

Telegram från Rom den 31/7 1947.

Under min minstertid i Prag 1937 t.o.m. april 1939 hade ambassadör Papee blott ett legationsråd, Hoatsky, som nu befinner sig i London. Coen, Edert 32, är helt okänd för honom. Friherrinnan von Essen befinner sig t.o.m. 4 augusti på hotell du Parc Villars, Schweiz. Hon uppsöker därefter beskickningen i Bern och besöker sedan släktingar i Skåne.
Stackelberg.

961

Aveskrift.

Telegram från Stockholm den 1/8 1947.
Till Paris.

Edert chiffer 59. Rom telegraferar att Coen helt okänd för Papee. Icke heller härvarande representanter gamla polska UD hört talas om mannen. Under dylika omständigheter anse vi oss icke kunna fullfölja av honom angivet spår.

Cabinet

962

Avskrift.

P.M.

Vid samtal i dag med friherrinnan Teinon von Essen meddelade jag henne, att den hr Coen, som förklarat sig ha upplysningar om Raoul Wallenberg och vars uppgifter om sig själv jag återgav, refererat till henne. Hon förklarade, att hon inte alls kunde erinra sig någon dylik person. Hon ville emellertid gärna vid återkomsten till Rom tala med ambassadören Papee för att se om de tillsammans kunde komma till någon klarhet om vem som åsyftades.

Stockholm den 7 oktober 1947.

H.B.F.

Avskrift.

Telegram från Stockholm den 19/8 1947.
Till Budapest.

Sök under iakttagande största diskretion kontakt Jankovitch
angående Wallenberg-spåret vårt 31.

Cabinet

Avskrift.

Telegram från Budapest den 25/8 1947.

Edert chiffer 48. Jankovitsch, som anlänt till Budapest
sista dagarna i juli, har ännu ej fått kontakt med veder-
börande. Han inväntar Litpes ankomst Budapest.

Kollberg.

Avskrift.

Stockholm den 26 augusti 1947.

Förtroligt.

Ärade Broder,

I anslutning till vårt samtal om Raoul Wallenberg vill jag meddela, att Jankovitsch, som anlände till Budapest i slutet av juli, ännu ej lyckats komma i förbindelse med den tidigare uppgivne sagesmannen. Han avvaktade Litpes återkomst till Budapest.

/u/ Petri

Kommentarer
till Coen-spåret.

Detta spår, som förefaller mycket klart beträffande framställningen och som av ambassadör Wästman ansetts böra tagas på allvar, har tydligen övergivits, enär man icke lyckats fastslå, att Coen verkligen haft den diplomatiska ställning, som han uppgivit.

Enligt Coen skulle Wallenberg ha suttit i klostret Brygithki nära Lwow. Torde vara ett fängelse i själva Lwow. Coen säger: Han hade haft kontakt med en svensk, vilkens förnamn var Raoul. (Då ambassadör Wästman föreslog Wallenberg som efternamn, sade sig Coen känna igen detta). Wallenberg satt i cell 149, där han hölls isolerad, men genom vissa metoder hade Coen kunnat kommunicera med honom och fått veta, att Raoul var svensk, att han tjänstgjort vid beskickningen i Budapest, att han vid tiden för ryssarnas intågande i staden begett sig till bekanta för att skydda dessa mot våldsdåd och att han därvid haft med sig en portfölj, som ryssarna lagt beslag på. Vid undersökning av denna hade det visat sig, att den innehöll smycken och penningar. Ryssarna hade förklarat att Wallenberg försökt undansticka egendom tillhörig antidemokratiska personer. Han hade häktats, slagits och tvungits skriva under ett på ryska avfattat protokoll, om vilket innehåll han svävat i okunnighet. Wallenberg hade berättat att då han arresterats i Budapest, så hade även en schweizisk diplomat arresterats. (Med den schweiziska diplomaten avses tydligen chargé d'Affaires Heller se telegram 15/3 1946 från Bern.)

Coen säger sig icke ha sett Wallenberg. Kontakten hade upprätthållits genom att Coen använt skorenmar till att fira ned vissa föremål till Wallenbergs cellfönster.

Såsom av denna redogörelse framgår, har Coen lämnat mycket antagbara uppgifter om fången i cell 149, och man är benägen sätta tro till hans utsaga, närmast på grund av att han icke framställt några som helst anspråk på ersättning eller belöning för sin hjälp t.ex. inresetillstånd till Sverige eller att vår

beskickning skulle på något sätt lägga sig ut för honom. Om Coens uppgifter vore fantasi varför har han då fantiserat. Här bortfaller ju motivet att det skulle vara ryssarna, som ligga bakom, då det rör sig om ryskt område.

Såsom tidigare framhållits synes, man ha tappat intresset för spåret, då Coens uppgifter om sin person icke kunnat verifieras.

En skärskådning av hans uppgifter om sig själv är här befogad.

Han säger: att han varit legationsråd vid polska beskickningen i Prag.

I ett senare samtal: att han innehade rådsbefattning vid polska beskickningen i Prag under 9 månader före tyskarnas ockupation. Hans chef var "nuvarande (tid. 22/7 1947) polske emigrantambassadören Pape". Dessförinnan tjänstgöring i polska utrikesdepartementet och polska kommissariatet i Danzig. Vidare att han vore "fjärren" släkting med Berlin-ministern von Essens änka.

De av departementet bedrivna undersökningarna ha givit vid handen, att ambassadör Papee och i Paris befintliga medlemmar av gamla polska U.D. icke kände igen Coen. Ej heller kunde fru Essen erinra sig någon avlägsen släkting.

Vilken förklaring kan tänkas?

I otaliga fall har undertecknad träffat på särskilt polska flyktingar, som levat och leva under antagna namn. Föreligger manne inte ett sådant fall här? Det framgår av ambassadör Wästmans brev (9/7 1947), att Coen tryckt på att hans namn skulle hållas hemligt. Om Coen lyckats muta sig ut från Polen hade han helt visst skaffat sig någon falsk handling, och om han kommit in i Frankrike på denna falska handling, så har han säkerligen inte vågat avslöja sitt rätta namn ens för ambassadör Wästman. Att fru Essen inte känt igen hans namn, även om det varit hans rätta, är knappast lägnat att förvåna, då det var ett avlägset släktskap på hans mors sida.

Kan det vara legationsrådet Hoatsky?

Kritik. Uppteckningarna över samtalen med Coen brister i detaljer, både vad gäller Coens kontakt med Wallenberg och hans

egen ställning. Genom att fråga ut Coen om detaljer om fängelset, bevakningen, direktörens namn m.m. hade det varit lätt att bedöma, om Coen verkligen suttit i fängelset i Lwow. Man kunde kanske ha fått fram namn på ryska officerare, så att det inte varit möjligt för ryska regeringen att förneka saken.

Genom närmare frågor om Coens person, kunde hans identitet lätt fastslagits.

Åtgärder: Ambassadör Wästman anmodas lämna en så noggrann beskrivning som möjligt angående Coen, så att gamla polska U.D.-män kunna identifiera honom. Uppspåra den polska beskickningspersonalen i Prag, d.v.s. de som tjänstgjorde där 9 månader före tyskarnas ockupation av Tjeckoslovakien hösten 1938, och förelägg dem ambassadör Wästmans beskrivning på Coen.

Uppspåra tjänstemännen på polska kommissariatet i Danzig och förelägg dem beskrivningen på Coen.

Kanske vår egen beskickningspersonal i Prag sommaren 1938 kan lösa frågan. Hade vi representanter i Danzig så kanske de hade kontakter med Coen - fastän under annat namn - och kunna identifiera honom.

Har svenska ambassadören i Paris någon uppgift om Coens vidare öde?

Kan någon person i exempelvis Polen eller Tjeckoslovakien vidtalas att skriva ett brev till professor Ryniewicz, Aleje Jadwiga 3 i Lwow och möjligen därifrån få några uppgifter om Coen och Wallenberg. Det är icke förenat med så stora svårigheter att skriva brev från någon av satellitstaterna till Ryssland som från ett västligt land.

Efterforskningar böra göras hos den polska emigrantorganisationen i London för utrönande av Coens nuvarande vistelseort, så att han må kunna höras ytterligare.

Den schweiziske diplomaten Heller höras på nytt och man trycker särskilt på när och var han arresterades, vilka fängelser eller arrestlokaler, han hölls fången i m.m.

V. G. ✓

Med hänsyn till att holländskan Anita Boom hört medlemmen av den ryska kontrollbyrån, Karpucin, säga, att Wallenberg bortförts från Budapest tillsammans med den schweiziske diplomaten Harald Feller, är det av vikt, att Feller höres noggrant om tiden för arresteringen, på vilka platser, Feller hållits arresterad, tiderna för vistelsen på de olika platserna, namn på så många medfångar och på ryska officerare m.m., som han kan komma ihåg.

Stockholm den 27 mars 1951.


(Otto Danielsson)

Sjöberg, uppgifter.

Coen.

Brev Westman 9.7.47 + bil.
Tel. UD 12.7.47
Tel. Prag 13.7.47
Tel. UD 19.7.47
Brev Prag 18.7.47
Tel. Paris 22.7.47
Brev Westman 22.7.47 + bil.
Tel. UD 23.7.47
" Rom 31.7.47
" UD 1.8.47
P.H. H.B.F. 7.10.47

A.K. Coen, på vars visitkort stod "Doktor", uppsökte den 9 juli 47 beskickningen i Paris och uppgav: Han hade varit legationsråd vid polska beskickningen i Prag men på grund av sina politiska åsikter häktats av sovjetmyndigheterna och hållits i fängelse i Ryssland, senast i ett kloster Myzitzki nära Lwow. Där hade han haft kontakt med en svensk, vars förman var Raoul och vars efterman han, när Westman föreslog det, igenkände såsom Wallenberg. Rummet på W-g:ns cell var 149. Han hade ej ett W-g, men dock genom vissa i fängelset använda metoder kunnat underhålla förbindelser med honom. Sista gången han haft sådana förbindelser var den 18/3 47. Därefter hade Coen blivit isolerad.

UD samordnade beskickningen i Prag att

964

skaffa upplysningar om Coen dock utan att in-
blanda polska beskickningen. Hammarström med-
delade emellertid att C. vare okänd i Prag.
Hammarström hade kommit till Prag 45, ungefär
samtidigt som polackerna, men kunde ej erinra
sig att någon person med det namnet varit ackre-
diterad vid polska ambassaden. Protokollsche-
fen i Prags UD hade på H:s begäran genomgått de-
ras gamla listor, men Coen hade ej heller där
kunnet återfinnas.

Under nytt samtal med Westman uppgav
Coen att det varit under nio månader före tys-
karnas ockupation som han var råd vid polska
beskickningen i Prag. Hans chef hade varit
nåvarande polska emigrantambassadören vid Vati-
kanen Papée. Dessförinnan hade C. tjänstgjort
i polska UD och polska konsulatet i Danzig.
Till friherrinnan Soinon von Esen i Rom vare
han avlägsat släkt.

Beskickningen i Rom kontakterade av UD.
Stöckelberg meddelade att under tiden för
hans tjänstgöring i Prag, 37 t.o.m. april 39,
hade Papée blott ett legationråd Roetzky, som
nu befunno sig i London. Coen vare helt okänd
för Papée.

Friherrinnan von Esen har i UD uppgivit
att Coen vare för henne okänd.

- 3 -

Coen had emellertid på Westman gjort ett mycket vederhäftigt intryck, han hade haft många detaljer att meddela om W-g, som "man ej nog hittade på på fri hand". Sålunda hade Coen för W-n, utöver vad nyss nämnts berättat bl.a., att W-g sagt till honom (Coen) att han vore svensk och tjänstgjort vid beskickningen i Budapest, att han vid tiden för ryssarnas intågande i staden begett sig till bekanta för att skydda dessa mot våldsdåd och att han därvid haft med sig en portfölj, som ryssarna lagt beslag på. Vid undersökning hade denna visat sig innehålla smycken och pengar och ryssarna hade då förklarat, att W-g sökt undansticka egendom tillhörig antidemokratiska personer etc. W-g hade blivit häktad, slagen och tvingad att skriva på protokoll på ryska, vilkas innehåll han ej kände. Coen hade själv under sin fängelsetid från en familj i Lwow, professor Ryniewicz, Aleje Jadwiga 3, fått paket med mat och tvättmedel; det hade lyckats honom genom att använda sina skorenmar som rep få in en del saker genom W-g:s cellfönster. När Coen omsider blivit befriad, hade han bött familjen Ryniewicz att fortfarande söka hi-springa W-g med det nödvändigaste. Han kunde givetvis inte säga om detta kunnat utföras.

C. gav dessutom Westman utförliga råd om

hur man borde bära sig åt för att få V-g fri.
Framför allt borde man akta sig för att göra
démarcher hos ryssarna.

Stockholm den 20 mars 1951.

Utdrag ur handbrev från t.f. Chargé d'Affaires
Hagen, Ankara, till t.f. Avdelningschefen Bagge,
Utrikesdepartementet, dagtecknat den 12 juni 1947.
Förtroligt.

Vad beträffar de av legationssekreterare Dürr lämnade
uppgifterna förklarar Feller att dessa måste bero på ett
fullständigt missförstånd. Vid den tidpunkt då Feller av
ryssarna med bil fördes från Budapest till Lemberg för vi-
darebefordran till Moskva hade järnvägsförbindelserna ännu
icke upprättats och järnvägsstationen i Budapest hade han
icke haft anledning att besöka bl.a. av det skälet att den
i det närmaste förintats och icke var i bruk.
